

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 190 (XXXIV) — Nr. 1230

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Miercuri, 21 decembrie 2022

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 439 din 6 octombrie 2022 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 142 alin. (1) teza finală din Codul de procedură penală	2–4
HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI	
1.479. — Hotărâre pentru re aprobarea indicatorilor tehnico-economici ai obiectivului de investiții „Pavilion detenție nr. 4 — Penitenciarul Gherla — Construire”, municipiul Gherla, județul Cluj	5–6
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 26 din 14 noiembrie 2022 (Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii)	6–16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 439

din 6 octombrie 2022

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 142 alin. (1) teza finală din Codul de procedură penală

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciocină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	— judecător
Laura-Iuliana Scântei	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Varga Attila	— judecător
Daniela Ramona Marițiu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantei Ministerului Public, procuror Nicoleta-Ecaterina Eucarie.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 142 alin. (1) teza finală din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Vaszusz Mădălina-Mihaela în Dosarul nr. 832/91/2018 al Tribunalului Vrancea — Secția penală. Excepția formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 3.278D/2019.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantei Ministerului Public, care solicită, în principal, respingerea, ca inadmisibilă, a excepției de neconstituționalitate. Apreciază că autoarea excepției critică modalitatea de interpretare și aplicare a legii, aspecte ce intră exclusiv în competența instanței investite cu soluționarea cauzei. Luarea măsurii procesuale constând în interceptarea unei persoane are drept premisă cunoașterea și respectarea competențelor legale în realizarea actului procedural corespunzător. Eventuala atribuire neconformă a competențelor procedurale ori o eventuală încălcare a legii nu poate fi convertită într-un temei de neconstituționalitate. În subsidiar, solicită respingerea, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate. Invocă Decizia nr. 51 din 16 februarie 2016, arătând că organele de urmărire penală sunt enumerate la art. 51 alin. (1) din Codul de procedură penală. Curtea a reținut că este justificată opțiunea legiuitorului ca mandatul de supraveghere tehnică să fie pus în executare de procuror și de organele de cercetare penală, care sunt organe judiciare, conform art. 30 din Codul de procedură penală. Așa fiind, textul criticat întrunește cerințele de claritate și previzibilitate și nu afectează dreptul la un proces echitabil, existând prevederi suficiente în raport cu care să se asigure respectarea regulilor de competență funcțională a organelor de cercetare penală.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

4. Prin Încheierea din 10 octombrie 2019, pronunțată în Dosarul nr. 832/91/2018, **Tribunalul Vrancea — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 142 alin. (1) teza**

finală din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Vaszusz Mădălina-Mihaela cu ocazia soluționării unei cauze penale în care aceasta a ridicat excepția nulității absolute a procedeele probatorii constând în supravegheri tehnice.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate autoarea acesteia susține că sintagma „*de lucrători specializați din cadrul poliției*” este neconstituțională, încălcând prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5), ale art. 21 alin. (3) și ale art. 147 alin. (1) și (2). Arată că, într-o interpretare gramaticală, enumerarea din textul criticat are un caracter disjunctiv, astfel că lucrătorii specializați din cadrul poliției ar putea fi o categorie distinctă de cea a organelor de cercetare penală. În acest context, invocă paragraful 34 al Deciziei Curții Constituționale nr. 51 din 16 februarie 2016, precum și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, respectiv Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în Cauza *Rotaru împotriva României*, Hotărârea din 25 ianuarie 2007, pronunțată în Cauza *Sissanis împotriva României*. Arată că sintagma anterior menționată este imprevizibilă, putând duce la interpretarea potrivit căreia supravegherea tehnică se poate realiza și de către organe extrajudiciare, ceea ce contravine celor statuate în jurisprudența Curții Constituționale. Or, deciziile instanței de contencios constituțional sunt obligatorii atât pentru organele judiciare, cât și pentru legiuitor, astfel încât nu este suficient ca persoana care efectuează supravegherea tehnică să facă parte din structurile poliției, ci trebuie ca aceasta să facă parte din poliția judiciară. În condițiile în care textul criticat permite ca punerea în executare a mandatului de supraveghere tehnică să fie realizată de către organe extrajudiciare se încalcă dreptul la un proces echitabil, lipsind garanțiile procesuale pe care numai organele de urmărire penală le pot oferi. Apreciază că în acest caz intervine sancțiunea nulității absolute, organelor extrajudiciare lipsindu-le competența funcțională și cea materială de a pune în executare mandatele de supraveghere tehnică.

6. **Tribunalul Vrancea — Secția penală** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Apreciază că textul criticat întrunește exigențele de claritate, precizie și previzibilitate, formularea acestuia fiind suficientă în raport și cu legislația care reglementează în domeniu. Prin noua reglementare nu sunt afectate dispozițiile constituționale referitoare la dreptul la un proces echitabil cuprinse la art. 21 alin. (3) din Constituție, atât timp cât există prevederi legale suficiente în raport cu care să se asigure respectarea dispozițiilor de competență a organelor de urmărire penală. Dispozițiile de lege criticate nu contravin nici prevederilor art. 147 alin. (1) și (4) din Constituție, legiuitorul având în vedere în noua reglementare limitele de constituționalitate stabilite prin Decizia Curții Constituționale nr. 51 din 16 februarie 2016, nefiind identificate elemente pe baza cărora să se poată aprecia că aceasta nu a fost respectată.

7. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

8. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

9. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

10. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 142 alin. (1) teza finală din Codul de procedură penală, cu următorul conținut: „*Procurorul pune în executare supravegherea tehnică ori poate dispune ca aceasta să fie efectuată de organul de cercetare penală sau de lucrători specializați din cadrul poliției.*”

11. Autoarea excepției de neconstituționalitate susține că textul criticat contravine prevederilor constituționale cuprinse în art. 1 alin. (5), potrivit căruia, în România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie, art. 21 alin. (3) referitor la accesul liber la justiție și art. 147 alin. (1) și (2) referitor la deciziile Curții Constituționale.

12. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că, în varianta inițială, art. 142 alin. (1) din Codul de procedură penală dispunea în sensul că „*procurorul pune în executare supravegherea tehnică ori poate dispune ca aceasta să fie efectuată de organul de cercetare penală sau de lucrători specializați din cadrul poliției ori de alte organe specializate ale statului*”. Prin Decizia nr. 51 din 16 februarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 190 din 14 martie 2016, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că sintagma „ori de alte organe specializate ale statului” din cuprinsul dispozițiilor art. 142 alin. (1) din Codul de procedură penală este neconstituțională.

13. Curtea reține că, prin Decizia nr. 51 din 16 februarie 2016, paragraful 34, a constatat că actele îndeplinite de organele prevăzute la art. 142 alin. (1) teza a doua din Codul de procedură penală reprezintă procedee probatorii care stau la baza procesului-verbal de consemnare a activității de supraveghere tehnică, ce constituie un mijloc de probă. Pentru aceste motive, organele care pot participa la realizarea acestora sunt numai organele de urmărire penală. Acestea din urmă sunt cele enumerate la art. 55 alin. (1) din Codul de procedură penală, respectiv procurorul, organele de cercetare penală ale poliției judiciare și organele de cercetare penală speciale.

14. Cu același prilej, Curtea a subliniat importanța faptului că, „în multe state ale Uniunii Europene, dispozițiile codurilor de procedură penală, atunci când reglementează activitatea de supraveghere tehnică și de punere în executare a acesteia, o fac prin norme clare și previzibile și vizează doar organele judiciare” (paragraful 36). Totodată, Curtea a constatat că nicio reglementare din legislația națională în vigoare, cu excepția dispozițiilor art. 142 alin. (1) din Codul de procedură penală, nu

conține vreo normă care să consacre expres competența unui alt organ al statului, în afara organelor de urmărire penală, de a efectua interceptări, respectiv de a pune în executare un mandat de supraveghere tehnică (paragraful 47).

15. Prin urmare, Curtea a reținut că este justificată opțiunea legiuitorului ca mandatul de supraveghere tehnică să fie pus în executare de procuror și de organele de cercetare penală, care sunt organe judiciare, conform art. 30 din Codul de procedură penală, precum și de către lucrătorii specializați din cadrul poliției, în condițiile în care aceștia pot deține avizul de ofițeri de poliție judiciară, în condițiile art. 55 alin. (5) din Codul de procedură penală. Această opțiune nu se justifică, însă, în privința includerii, în cuprinsul art. 142 alin. (1) din Codul de procedură penală, a sintagmei „alte organe specializate ale statului”, neprecizate în cuprinsul Codului de procedură penală sau în cuprinsul altor legi speciale (paragraful 49).

16. Totodată, prin Decizia nr. 55 din 16 februarie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 358 din 11 aprilie 2022, paragraful 146, Curtea a constatat că stabilirea cu exactitate a organelor abilitate să realizeze punerea în executare a metodelor speciale de supraveghere tehnică este un element esențial și a subliniat necesitatea ca aceste organe să fie circumscrise sferei organelor judiciare, în speță procurorul, organele de cercetare penală, lucrătorii specializați din cadrul poliției, în condițiile în care aceștia pot deține avizul de ofițeri de poliție judiciară, iar nu altor persoane/entități ale căror atribuții se exercită în domenii care nu țin de prevenirea și descoperirea infracțiunilor și de tragerea la răspundere a persoanelor care au săvârșit infracțiuni.

17. Având în vedere cele reținute prin deciziile anterior menționate, Curtea apreciază că, pe de-o parte, a sancționat din perspectivă constituțională sintagma „alte organe specializate ale statului”, iar, pe de altă parte, a enumerat organele care, potrivit rigorilor constituționale, sunt îndrituite să realizeze punerea în executare a metodelor speciale de supraveghere tehnică.

18. În acest context, Curtea reține că „lucrătorii specializați din cadrul poliției” sunt menționați expres de către instanța de contencios constituțional în categoria acelor organe care pot efectua punerea în executare a metodelor speciale de supraveghere tehnică cu respectarea exigențelor constituționale incidente. Așa fiind, Curtea apreciază că textul criticat este în concordanță cu jurisprudența instanței de contencios constituțional în materie și nu contravine prevederilor art. 147 alin. (4) din Constituție, care consacră efectul imediat și general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale.

19. În ceea ce privește lipsa de claritate și previzibilitate a sintagmei „lucrătorii specializați din cadrul poliției”, Curtea reține că, potrivit jurisprudenței sale referitoare la art. 1 alin. (5) din Constituție, una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative (Decizia nr. 1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 123 din 19 februarie 2014, paragraful 225). În acest sens, Curtea a constatat că, de principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de clar și precis pentru a putea fi aplicat; astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate — care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist — să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act

determinat. Desigur, poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care nu afectează însă previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, Decizia Curții Constituționale nr. 743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 16 august 2011, Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2012, sau Decizia nr. 447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 674 din 1 noiembrie 2013).

20. Aplicând aceste considerente la speța de față, Curtea reține că, potrivit art. 55 alin. (1) lit. b) și alin. (4) din Codul de procedură penală, organele de cercetare penală ale poliției judiciare sunt organe de urmărire penală, ale căror atribuții sunt îndeplinite de lucrători specializați din Ministerul Administrației și Internelor anume desemnați în condițiile legii speciale, care au primit avizul conform al procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție ori avizul procurorului desemnat în acest sens. Totodată, potrivit art. 55 alin. (6) din același act normativ, organele de cercetare penală ale poliției judiciare și organele de cercetare penală speciale își desfășoară activitatea de urmărire penală sub conducerea și supravegherea procurorului. În acest context, Curtea observă că legiuitorul a adoptat Legea nr. 364/2004 privind organizarea și funcționarea poliției judiciare, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 305 din 24 aprilie 2014, care reglementează, astfel cum sugerează și titlul actului normativ, organizarea și funcționarea poliției judiciare, precum și modalitatea de desemnare în poliția judiciară. Totodată, prin Legea nr. 360/2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 440 din 24 iunie 2002, este reglementat statutul polițistului.

21. Având în vedere aceste aspecte, Curtea constată că, din coroborarea actelor normative anterior menționate, se pot determina înțelesul sintagmei „lucrătorii specializați din cadrul poliției”, precum și persoanele care pot face parte din această categorie, fiind respectate exigențele constituționale referitoare la claritatea și previzibilitatea actelor normative.

22. În ceea ce privește incidența sancțiunii nulității absolute în cazul punerii în executare a mandatului de supraveghere tehnică de către organe care nu sunt abilitate potrivit legii,

25. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Vaszusz Mădălina-Mihaela în Dosarul nr. 832/91/2018 al Tribunalului Vrancea — Secția penală și constată că dispozițiile art. 142 alin. (1) teza finală din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului Vrancea — Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 6 octombrie 2022.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Daniela Ramona Marițiu

HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI

GUVERNUL ROMÂNIEI

HOTĂRĂRE

pentru re aprobarea indicatorilor tehnico-economici ai obiectivului de investiții „Pavilion detenție nr. 4 — Penitenciarul Gherla — Construire”, municipiul Gherla, județul Cluj

În temeiul art. 108 din Constituția României, republicată, și al art. 42 alin. (2) din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. — Se re aprobă indicatorii tehnico-economici ai obiectivului de investiții „Pavilion detenție nr. 4 — Penitenciarul Gherla — Construire”, municipiul Gherla, județul Cluj, realizat prin Compania Națională de Investiții „C.N.I.” — S.A., prevăzuți în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art. 2. — Finanțarea obiectivului de investiții prevăzut la art. 1 se face de la bugetul de stat, prin bugetele Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației și Ministerului Justiției — Administrația Națională a Penitenciarelor, prin

Penitenciarul Gherla, în limita sumelor aprobate anual cu această destinație, precum și din alte surse de finanțare legal constituite, conform programelor de investiții publice aprobate potrivit legii.

Art. 3. — Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, prin Compania Națională de Investiții „C.N.I.” — S.A., și Ministerul Justiției — Administrația Națională a Penitenciarelor, prin Penitenciarul Gherla, răspund de modul de utilizare a sumelor aprobate potrivit prevederilor prezentei hotărâri.

PRIM-MINISTRU

NICOLAE-IONEL CIUCĂ

Contrasemnează:

Viceprim-ministru,
Kelemen Hunor

Ministrul dezvoltării, lucrărilor publice și administrației,

Cseke Attila-Zoltán
p. Ministrul justiției,
George Bogdan Ilea,

secretar de stat
p. Ministrul finanțelor,
Mihai Diaconu,
secretar de stat

București, 14 decembrie 2022.

Nr. 1.479.

ANEXĂ

CARACTERISTICILE PRINCIPALE ȘI INDICATORII TEHNICO-ECONOMICI ai obiectivului de investiții „Pavilion detenție nr. 4 — Penitenciarul Gherla — Construire”, municipiul Gherla, județul Cluj

Titular: Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației

Beneficiar: • Compania Națională de Investiții „C.N.I.” — S.A., pe perioada realizării investiției
• Penitenciarul Gherla

Amplasament: municipiul Gherla, str. Poet Andrei Mureșanu nr. 4, județul Cluj

Indicatorii tehnico-economici:

Valoarea totală a investiției (inclusiv TVA)	52.569	mii lei
din care C + M	38.943	mii lei
Valoarea finanțată de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, prin Compania Națională de Investiții „C.N.I.” — S.A.	49.604	mii lei
din care C + M	36.768	mii lei
Valoarea finanțată de Ministerul Justiției — Administrația Națională a Penitenciarelor, prin Penitenciarul Gherla	2.965	mii lei
din care C + M	2.175	mii lei
(în prețuri valabile la data de 31.01.2022, 1 euro = 4,9468 lei)		
Eșalonarea investiției: INV/C + M		
— Anul I	<u>INV</u>	<u>34.579</u> mii lei
	C + M	25.981 mii lei
— Anul II	<u>INV</u>	<u>17.990</u> mii lei
	C + M	12.962 mii lei
Capacități:		
— Suprafață desfășurată	mp	7.143,85
— Regim de înălțime		Stehnic + P + 3E
Durata de execuție a obiectivului de investiții	luni	17

Factori de risc

Obiectivul de investiții se va proteja antisismic conform Normativului P100-1/2013, cu modificările și completările ulterioare.

Finanțarea investiției

Finanțarea se va realiza, în condițiile legii, de la bugetul de stat, prin bugetele Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației și Ministerului Justiției — Administrația Națională a Penitenciarelor, prin Penitenciarul Gherla, în limita sumelor aprobate anual cu această destinație, precum și din alte surse de finanțare legal constituite, conform programelor de investiții publice aprobate potrivit legii.

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU SOLUȚIONAREA RECURSULUI ÎN INTERESUL LEGII

DECIZIA Nr. 26

din 14 noiembrie 2022

Dosar nr. 1.938/1/2022

Corina-Alina Corbu	— președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului
Laura-Mihaela Ivanovici	— președintele Secției I civile
Valentina Vrabie	— președintele delegat al Secției a II-a civile
Denisa Angelica Stănișor	— președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Daniel Grădinaru	— președintele Secției penale
Adina Georgeta Ponea	— judecător la Secția I civilă
Cristina Truțescu	— judecător la Secția I civilă
Carmen Georgeta Negrilă	— judecător la Secția I civilă
Eugenia Pușcașiu	— judecător la Secția I civilă
Mari Ilie	— judecător la Secția I civilă
Valentin Mitea	— judecător la Secția I civilă
George Bogdan Florescu	— judecător la Secția a II-a civilă
Carmen Sandu-Necula	— judecător la Secția a II-a civilă
Veronica Magdalena Dănăilă	— judecător la Secția a II-a civilă
Mirela Polițeanu	— judecător la Secția a II-a civilă
Rodica Zaharia	— judecător la Secția a II-a civilă
Petronela Iulia Nițu	— judecător la Secția a II-a civilă
Maria Hrudei	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Adriana Elena Gherasim	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Lucian Cătălin Mihai Zamfir	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Marius Ionel Ionescu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Florentina Dinu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Ana Roxana Tudose	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Alexandra Iuliana Rus	— judecător la Secția penală
Maricela Cobzariu	— judecător la Secția penală

1. Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 1.938/1/2022 este legal constituit conform dispozițiilor art. 516 alin. (1) din Codul de procedură civilă și ale art. 34 alin. (2) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare (*Regulamentul*).

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este reprezentat de doamna Luminița Nicolescu, procuror-șef al Biroului de recursuri civile în interesul legii.

4. La ședința de judecată participă doamna Mihaela Lorena Repana, magistrat-asistent în cadrul Secțiilor Unite, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 35 din Regulament.

5. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii ia în examinare recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Suceava ce formează obiectul Dosarului nr. 1.938/1/2022.

6. Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că a fost depus la dosar raportul întocmit de judecătorii-raportori, precum și punctul de vedere al procurorului general.

7. Constatând că nu sunt chestiuni prealabile, doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele completului, acordă cuvântul asupra recursului în interesul legii reprezentantului procurorului general.

8. Doamna procuror Luminița Nicolescu susține punctul de vedere formulat în scris, în sensul că dispozițiile art. 7 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2020 pentru aprobarea unor măsuri de sprijin decontate din fonduri europene, ca urmare a răspândirii coronavirusului COVID-19, pe perioada stării de urgență, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 82/2020, cu modificările și completările ulterioare, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 166/2021 privind modificarea și completarea art. 7 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2020 pentru aprobarea unor măsuri de sprijin decontate din fonduri europene, ca urmare a răspândirii coronavirusului COVID-19, pe perioada stării de urgență, sunt aplicabile cererilor în curs de soluționare la data intrării în vigoare a Legii nr. 166/2021, întrucât normele de drept material sunt incidente proceselor în curs de derulare la momentul intrării lor în vigoare, reclamanții din situațiile litigioase nemaiputându-se prevala de forma actului normativ în vigoare la data declanșării procesului.

9. Nefiind întrebări pentru reprezentantul procurorului general, doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele completului, declară dezbaterile închise, iar completul rămâne în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

I. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție și obiectul recursului în interesul legii

10. Prin Hotărârea nr. 28 din 12 septembrie 2022, Colegiul de conducere al Curții de Apel Suceava a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție cu soluționarea recursului în interesul legii ce vizează următoarea problemă de drept: „*Interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 7 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2020 pentru aprobarea unor măsuri de sprijin*

decontate din fonduri europene, ca urmare a răspândirii coronavirusului COVID-19, pe perioada stării de urgență, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 82/2020, cu modificările și completările ulterioare, în sensul de a se stabili dacă acest temei legal, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 166/2021 privind modificarea și completarea art. 7 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2020 pentru aprobarea unor măsuri de sprijin decontate din fonduri europene, ca urmare a răspândirii coronavirusului COVID-19, pe perioada stării de urgență, este aplicabil cererilor în curs de soluționare la data intrării în vigoare a Legii nr. 166/2021”.

II. Dispozițiile legale supuse interpretării Înaltei Curți de Casație și Justiție

11. Art. 7 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2020 pentru aprobarea unor măsuri de sprijin decontate din fonduri europene, ca urmare a răspândirii coronavirusului COVID-19, pe perioada stării de urgență, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 82/2020, cu modificările și completările ulterioare — în forma inițială de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 292 din 7 aprilie 2020 (O.U.G. nr. 43/2020):

„Art. 7. — (1) Se aprobă decontarea din fonduri europene aferente Programului operațional «Capital uman», conform regulilor de eligibilitate stabilite la nivelul programului și, respectiv, al ghidurilor solicitantului, a cheltuielilor salariale, transportului, echipamentelor de protecție medicală, precum și altor categorii de cheltuieli cu personalul în domeniul asistenței sociale și comunitare implicat în sprijinirea persoanelor în vârstă aflate în izolare la domiciliu sau cu restricții de deplasare, a persoanelor cu dizabilități și a familiilor care au în îngrijire persoane cu dizabilități, pe perioada de epidemie cu COVID-19, și a altor grupuri vulnerabile identificate.

(2) Măsura este eligibilă atât pentru acele comunități în care este implicat personalul în cadrul proiectelor noncompetitive sau competitive aflate în derulare, finanțate prin Programul operațional «Capital uman», cât și în alte comunități unde sunt identificate categoriile de beneficiari prevăzute la alin. (1).

(3) În situația proiectelor prevăzute la alin. (2), beneficiarii pot solicita modificarea contractelor de finanțare prin notificare electronică în vederea actualizării activităților eligibile în cadrul proiectelor, pentru a asigura măsurile de sprijinire a persoanelor în vârstă aflate în izolare la domiciliu sau cu restricții de deplasare, a persoanelor cu dizabilități și a familiilor care au în îngrijire persoane cu dizabilități, pe perioada de epidemie cu COVID-19, și a altor grupuri vulnerabile. Ulterior, Autoritatea de management va încheia act adițional potrivit procedurilor în vigoare.

(4) Decontarea prevăzută la alin. (1) se face în limita sumelor alocate în acest scop în cadrul Programului operațional «Capital uman».”

12. Articolul unic pct. 2 din Legea nr. 82/2020 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2020 pentru aprobarea unor măsuri de sprijin decontate din fonduri europene, ca urmare a răspândirii coronavirusului COVID-19, pe perioada stării de urgență (Legea nr. 82/2020):

„Articol unic. — Se aprobă Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43 din 6 aprilie 2020 pentru aprobarea unor măsuri de sprijin decontate din fonduri europene, ca urmare a răspândirii coronavirusului COVID-19, pe perioada stării de urgență, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 292 din 7 aprilie 2020, cu modificările și completările ulterioare, cu următoarele modificări și completări: (...)

2. La articolul 7, după alineatul (4) se introduc trei noi alineate, alineatele (5)–(7), cu următorul cuprins:

„(5) Se aprobă acordarea unui stimulent de risc în cuantum de 2.500 lei brut, pe lună, pentru personalul din domeniul asistenței sociale și comunitare, indiferent de forma de organizare a furnizorului de servicii sociale, implicat direct în

sprijinirea și/sau îngrijirea persoanelor în vârstă, a copiilor, a persoanelor cu dizabilități și a altor grupuri vulnerabile, pe perioada stării de urgență, din fondul de salarii al unității angajatoare, prin transferuri de la bugetul de stat, de la titlul VI «Transferuri între unități ale administrației publice» sau de la alte titluri unde sunt bugetate sume cu această destinație, prin ordonatorul principal de credite, sau din fonduri europene.

(6) Stimulentul de risc acordat conform alin. (5) nu se cuprinde în baza lunară de calcul al contribuției de asigurări sociale, contribuției de asigurări sociale de sănătate, respectiv al contribuției asiguratorii pentru muncă, reglementată la titlul V «Contribuții sociale obligatorii» din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare.

(7) Pentru furnizorii de servicii sociale privați, prevăzuți la alin. (5), decontarea stimulentului de risc se face la cerere, prin agențiile teritoriale ale Agenției Naționale de Plăți și Inspecție Socială, prin transferuri de la bugetul de stat, de la titlul VI «Transferuri între unități ale administrației publice» sau de la alte titluri unde sunt bugetate sume cu această destinație, prin ordonatorul principal de credite, sau din fonduri europene, conform unei proceduri stabilite prin ordin al ministrului muncii și protecției sociale.”

13. Art. I pct. 1, art. II și art. III din Legea nr. 166/2021 privind modificarea și completarea art. 7 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2020 pentru aprobarea unor măsuri de sprijin decontate din fonduri europene, ca urmare a răspândirii coronavirusului COVID-19, pe perioada stării de urgență (Legea nr. 166/2021):

„Art. I. — Articolul 7 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2020 pentru aprobarea unor măsuri de sprijin decontate din fonduri europene, ca urmare a răspândirii coronavirusului COVID-19, pe perioada stării de urgență, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 292 din 7 aprilie 2020, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 82/2020, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Alineatele (5)–(7) se modifică și vor avea următorul cuprins:

(5) Se aprobă acordarea, o singură dată, a unui stimulent de risc în cuantum de 2.500 lei brut, pentru angajații centrelor rezidențiale de îngrijire și asistență a persoanelor vârstnice, centrelor rezidențiale pentru copii și adulți, cu și fără dizabilități, precum și pentru angajații centrelor rezidențiale destinate altor categorii vulnerabile, ale furnizorilor publici și privați, prevăzute în Nomenclatorul serviciilor sociale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 867/2015 pentru aprobarea Nomenclatorului serviciilor sociale, precum și a regulamentelor-cadru de organizare și funcționare a serviciilor sociale, cu modificările și completările ulterioare, care au fost izolați preventiv la locul de muncă pe perioada stării de urgență. Furnizorii de servicii sociale au obligația de a fi acreditați, iar serviciile sociale din subordinea lor să fie licențiate sau, după caz, să dețină aviz de înființare sau reorganizare ori plan de restructurare avizat.

(6) Stimulentul de risc acordat potrivit dispozițiilor alin. (5) se plătește din fondul de salarii al furnizorului de servicii sociale. Sumele necesare plății stimulentului de risc se asigură de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Muncii și Protecției Sociale, de la poziții distincte de cheltuieli, respectiv transferuri către bugetele locale pentru furnizorii de servicii sociale publice și transferuri către furnizorii de servicii sociale private.

(7) Stimulentul de risc acordat potrivit dispozițiilor alin. (5) nu se cuprinde în baza lunară de calcul al contribuției de asigurări sociale, contribuției de asigurări sociale de sănătate, respectiv al contribuției asiguratorii pentru muncă, reglementate la titlul V «Contribuții sociale obligatorii» din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare. Asupra stimulentului de risc se datorează numai impozitul prevăzut de

Legea nr. 227/2015, cu modificările și completările ulterioare.” (...)

Art. II. — Pentru solicitarea stimulentei de risc prevăzut la art. 7 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2020 pentru aprobarea unor măsuri de sprijin decontate din fonduri europene, ca urmare a răspândirii coronavirusului COVID-19, pe perioada stării de urgență, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 82/2020, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu cele aduse prin prezenta lege, furnizorul de servicii sociale are la dispoziție maximum 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Art. III. — (1) În situația în care au fost efectuate plăți în temeiul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2020 pentru aprobarea acordării unui stimulent de risc pentru personalul centrelor rezidențiale de îngrijire și asistență a persoanelor vârstnice, centrelor rezidențiale pentru copii și adulți, cu și fără dizabilități, precum și pentru alte categorii vulnerabile, izolate preventiv la locul de muncă, pe perioada stării de urgență, personalul care a beneficiat de stimulentele de risc va primi diferența dintre cuantumul stimulentei de risc prevăzut la art. 7 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2020, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 82/2020, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu cele aduse prin prezenta lege, și cuantumul stimulentei primit în temeiul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2020.

(2) În situația în care până la data intrării în vigoare a prezentei legi au fost efectuate plăți în temeiul dispozițiilor art. 7 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2020, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 82/2020, cu modificările ulterioare, sumele acordate nu se recuperează.”

III. Practica judiciară neunitară invocată de titularul sesizării

14. Titularul sesizării a arătat că, în urma analizării practicii judiciare existente la nivel național, a rezultat că problema de drept enunțată a fost soluționată diferit de către instanțele judecătorești.

15. Astfel, într-o primă orientare a practicii judiciare, s-a apreciat că Legea nr. 166/2021 nu este aplicabilă cererilor întemeiate pe dispozițiile art. 7 din O.U.G. nr. 43/2020, astfel cum a fost aprobată prin Legea nr. 82/2020, ci se aplică dispozițiile legale în vigoare la data nașterii dreptului în discuție, arătându-se că dreptul reclamanților la plata stimulentei de risc s-a născut la momentul îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege pentru acordarea lui, orice dispoziții legale intervenite ulterior fiind aplicabile situațiilor juridice născute sub imperiul acestora, legea civilă neputând retroactiva.

16. Reclamanții au solicitat angajatorului acordarea stimulentei de risc prevăzută de lege, iar refuzul angajatorului de a plăti aceste sume de bani a generat litigiile în cadrul cărora instanța este ținută să aplice dispozițiile legale în vigoare la data sesizării sale, dispoziții ce prevedeau acordarea stimulentei de risc de 2.500 lei brut, lunar, pentru perioada stării de urgență, iar tezele privind imposibilitatea acordării stimulentei în forma prevăzută de lege anterior datei de 23 iunie 2021, motivat de necesitatea respectării dispozițiilor în vigoare la data pronunțării hotărârii, nu pot fi primite, situația juridică a reclamanților fiind supusă legii în forma în vigoare anterior modificărilor aduse prin Legea nr. 166/2021. Interpretarea contrară ar valida concluzia că modificarea dispozițiilor legale are semnificația stingerii retroactive a dreptului recunoscut de lege reclamanților.

17. Totodată, instanțele au reținut că, în condițiile în care dreptul la stimulentele de risc a fost reglementat ca un drept pur și simplu, și nu unul condiționat, activitatea prestată de reclamanți pe perioada stării de urgență îi îndreptățește la plata stimulentei în forma prevăzută de Legea nr. 82/2020, iar în cauză nu este întrunită ipoteza unei situații juridice în curs de constituire, astfel

încât dispozițiile Legii nr. 166/2021 să fie aplicabile, în considerarea principiului aplicării imediate a legii noi.

18. S-a mai reținut că dreptul la acordarea stimulentei de risc și obligația de plată corelativă s-au născut odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 82/2020, pentru o activitate prestată anterior (în perioada 16 martie—14 mai 2020), prin urmare, obligația de plată nu constituie un efect viitor al unei situații juridice născute anterior modificării legislative, ci o situație juridică născută și încheiată sub imperiul legii vechi (*facta praeterita*).

19. Dispozițiile art. 6 alin. (2) din Codul civil, reglementând aplicarea legii în timp, dispun expres faptul că actele și faptele juridice încheiate ori, după caz, săvârșite sau produse înainte de intrarea în vigoare a legii noi nu pot genera alte efecte juridice decât cele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii sau, după caz, a săvârșirii ori producerii lor, iar față de succesiunea în timp a acestor reglementări, dreptul reclamanților la acordarea stimulentei de 2.500 lei brut, pe lună, pe perioada stării de urgență s-a născut la data intrării în vigoare a Legii nr. 82/2020 și exista la data sesizării instanței, noua restrângere a domeniului de aplicare și a cuantumului stimulentei acordat neputând avea efecte asupra drepturilor născute anterior, chiar dacă acestea nu erau recunoscute și achitate la data intervenirii ultimei modificări legislative.

20. În sensul acestei prime opinii, au fost identificate hotărâri judecătorești definitive pronunțate de curțile de apel Alba Iulia, Brașov, București, Constanța, Craiova, Galați, Iași, Ploiești și Suceava.

21. Potrivit celei de-a doua orientări a practicii judiciare a instanțelor naționale, s-a considerat că Legea nr. 166/2021, respectiv art. 7 alin. (5) din O.U.G. nr. 43/2020, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 166/2021, este aplicabilă și în cazul litigiilor în curs de soluționare.

22. În susținerea acestei opinii, s-a arătat că, în ceea ce privește succesiunea actelor normative care au modificat în mod repetat condițiile de acordare a dreptului solicitat, se impune precizarea că O.U.G. nr. 43/2020, în forma inițială, prevedea acordarea stimulentei pentru medici, personalul medico-sanitar, personalul paramedical, inclusiv personalul auxiliar, implicat direct în transportul, echiparea, evaluarea, diagnosticarea și tratamentul pacienților infectați cu COVID-19, pe perioada stării de urgență.

23. Ulterior, prin Legea nr. 82/2020 privind aprobarea O.U.G. nr. 43/2020, a fost introdus alin. (5) în conținutul art. 7 al ordonanței de urgență, iar o nouă intervenție a legiuitorului asupra textului art. 7 din O.U.G. nr. 43/2020 a avut loc prin Legea nr. 166/2021, când s-a modificat din nou alin. (5) al acestui articol.

24. În această opinie, instanțele au înlăturat criticile vizând pretinsa încălcare a principiului neretroactivității legii prin care se susține că în mod eronat s-a acordat eficiență noilor prevederi ale Legii nr. 166/2021 care restrâng cuantumul stimulentei de risc stabilit anterior prin O.U.G. nr. 43/2020 (forma în vigoare la momentul introducerii acțiunii).

25. S-a observat că, pentru a stabili întinderea efectelor noilor modificări aduse O.U.G. nr. 43/2020 prin Legea nr. 166/2021, din perspectiva restrângerii sferei persoanelor beneficiare ale stimulentei de risc, dar și a cuantumului dreptului, prin comparație cu forma anterioară a ordonanței de urgență, se impune a se porni de la prevederile legale care guvernează aplicarea în timp a legii civile, conținute de normele art. 6 din Codul civil.

26. Or, prevederile art. 7 alin. (5) din O.U.G. nr. 43/2020, în forma aprobată prin Legea nr. 82/2020, care largesc sfera beneficiarilor stimulentei stabilit în forma inițială doar pentru o parte a personalului medical și auxiliar medical, se abat de la principiile expuse prin art. 6 din Codul civil, deoarece

reglementează o formă de recompensare pentru situații juridice epuizate la momentul intrării sale în vigoare. Astfel, starea de urgență instituită și, respectiv, menținută prin decrete succesive ale Președintelui României se încheie în data de 15 mai 2020, iar modificarea legislativă a intervenit abia în luna iunie 2020, când Legea nr. 82/2020 a intrat în vigoare. Altfel spus, prevederile art. 7 alin. (5) introduse prin Legea nr. 82/2020 au retroactivat încă de la publicarea în Monitorul Oficial al României, deoarece au prevăzut în mod expres ca efectele lor juridice, reprezentate de acordarea stimulentei de risc și unei părți a personalului din instituțiile publice sau private, din domeniul asistenței sociale, să se extindă și asupra faptelor juridice începute și consumate anterior, pe perioada stării de urgență.

27. Intenția emitentului Legii nr. 82/2020 de a introduce în corpul O.U.G. nr. 43/2020 prevederi legale aplicabile unor situații juridice născute și epuizate anterior intrării sale în vigoare rezultă din modul de exprimare la timpul trecut atunci când face referire la starea de urgență, dar devine evidentă prin conținutul pct. 5 al articolului unic din Legea nr. 82/2020 care introduce la art. 8 un nou alineat, cu următorul cuprins: „(8) *Stimulentul de risc în cuantum de 2.500 lei, prevăzut de prezenta ordonanță de urgență, se acordă pentru toată perioada stării de urgență, instituită prin decret potrivit art. 93 din Constituția României, republicată.*”

28. În această opinie se mai arată că, așa cum în mod constant s-a acceptat în doctrina și practica de specialitate, principiul neretroactivității legii civile nu este unul absolut, de la acest principiu existând și unele excepții în care actele normative pot produce efecte retroactive, în special dacă în corpul acestora se prevede în mod expres că ele se aplică pentru situații juridice trecute, cum este cazul normelor care își propun să îi recompenseze pe destinatari pentru privațiunile, interdicțiile sau limitările drepturilor, rezultate dintr-o situație juridică trecută.

29. Or, stimulentele de risc a fost conceput de legiuitor tocmai ca o formă de recompensare cu efect retroactiv a salariaților din domeniul asistenței sociale pentru privațiunile inerente măsurii cu caracter excepțional a izolării la locul de muncă, pe perioada stării de urgență generate de pandemia COVID-19, aspect care justifică aplicarea sa retroactivă.

30. Dacă, din rațiunile ce au fost arătate, legiuitorul a dorit ca prevederile art. 7 alin. (5) din O.U.G. nr. 43/2020 să retroactiveze, modificările aduse acestor norme prin Legea nr. 166/2021 vor produce în mod evident aceleași efecte retroactive. Prin urmare, dacă în perioada de activitate a normelor, în varianta introdusă prin Legea nr. 82/2020, beneficiarii stimulentei de risc din categoria în litigiu nu au primit drepturile bănești, după intrarea în vigoare a Legii nr. 166/2021, ei trebuie să îndeplinească noile condiții de acordare. Că este așa rezultă cu claritate din interpretarea a *contrario* a art. III alin. (2) al Legii nr. 166/2021.

31. De asemenea, în această opinie se reține că, în temeiul principiului aplicării imediate a legii civile noi, de îndată ce a fost adoptată, legea nouă se aplică tuturor situațiilor ivite după intrarea sa în vigoare, excluzând aplicarea legii vechi. Acest principiu nu este consacrat *expressis verbis*, ci este o consecință firească a principiului neretroactivității, pe care îl completează.

32. De la acest principiu există o excepție, anume ultraactivitatea legii vechi, care poate fi prevăzută de legiuitor, în mod expres, în cuprinsul legii noi sau poate fi dedusă din redactarea legii. Inserarea unei astfel de prevederi își găsește justificarea în necesitatea aplicării legii vechi, pentru acele situații juridice în curs de desfășurare și până la momentul consumării lor.

33. Atunci când legiuitorul dorește ca noile reglementări să nu se aplice raporturilor juridice născute sub imperiul vechii legi, care sunt în curs de soluționare, dispune expres sau implicit acest lucru.

34. În acest context, analizând dispozițiile tranzitorii introduse prin art. III al Legii nr. 166/2021, se constată că acestea nu conțin norme exprese sau implicite privind ultraactivitatea legii vechi în privința proceselor aflate pe rol la data intervenirii modificărilor.

35. Dimpotrivă, este reglementată doar situația plăților integrale/părtiale efectuate sub imperiul vechilor reglementări care, după caz, nu se mai recuperează (este vizată situația în care s-a plătit integral până la data modificării legii stimulentele de risc în cuantum de 2.500 lei brut, pe lună, pentru lunile aprilie și mai 2020) ori se plătește diferența dintre cuantumul stimulentei de risc prevăzut de noile reglementări și cuantumul stimulentei primit în temeiul Ordonanței de urgență nr. 82/2020 pentru aprobarea acordării unui stimulent de risc pentru personalul centrelor rezidențiale de îngrijire și asistență a persoanelor vârstnice, centrelor rezidențiale pentru copii și adulți, cu și fără dizabilități, precum și pentru alte categorii vulnerabile, izolate preventiv la locul de muncă, pe perioada stării de urgență (O.U.G. nr. 82/2020).

36. Prin urmare, toate actele normative, atât cel care recunoștea acordarea stimulentei de risc în favoarea asistenților sociali, indiferent de forma de organizare a furnizorului de servicii sociale, cât și cele care recunoșteau acordarea aceluiași drept bănesc numai în favoarea angajaților centrelor rezidențiale de îngrijire și asistență socială, au intrat în vigoare după expirarea perioadei în care a fost decretată starea de urgență pe teritoriul României și reglementau asupra recunoașterii, respectiv suprimării beneficiului acestui stimulent în favoarea asistenților sociali care nu erau angajați ai unor centre rezidențiale, stimulent aferent perioadei în care a fost reglementată starea de urgență.

37. Astfel, nu se poate considera că acest drept a fost recunoscut pentru perioada în care starea de urgență era în desfășurare, pentru a se putea considera că suprimarea dreptului a intervenit după consumarea situației care a determinat acordarea lui.

38. Dimpotrivă, atât recunoașterea dreptului, cât și suprimarea lui au intervenit după încetarea stării de urgență, astfel încât nu se poate stabili că stingerea situației care a determinat acordarea stimulentei s-a produs sub imperiul Legii nr. 82/2020, pentru a putea vorbi de o aplicare retroactivă a Legii nr. 166/2021.

39. Se mai reține că actele normative succesiv adoptate au reglementat un efect pe care starea de urgență a continuat să îl producă și după epuizarea sa, respectiv recunoașterea beneficiului acordării stimulentei de risc în favoarea asistenților sociali, pentru început, indiferent de forma de organizare a prestatorului de servicii sociale, respectiv prin Legea nr. 82/2020, iar ulterior, prin Legea nr. 166/2021, numai asistenților sociali angajați ai unor centre rezidențiale, care au fost izolați preventiv la locul de muncă pe perioada stării de urgență.

40. Prin urmare, ceea ce aparține trecutului este efectul produs înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 166/2021, respectiv plata stimulentei de risc în favoarea asistenților sociali care nu sunt angajați ai unor centre rezidențiale, plată care a fost făcută în temeiul Legii nr. 82/2020, deoarece numai în cazul acestora legea nouă nu se aplică, întrucât, în caz contrar, ar însemna să i se atribuie efect retroactiv.

41. În schimb, legea nouă, respectiv Legea nr. 166/2021, se va aplica de la data intrării ei în vigoare, fără a putea fi considerată retroactivă, efectului pe care starea de urgență a continuat să îl producă și după încetarea sa. Recunoașterea beneficiului stimulentei de risc în favoarea asistenților sociali care nu sunt angajați ai unor centre rezidențiale nu mai poate fi făcută după modificarea legiferată prin actul normativ mai sus indicat.

42. Acest raționament se desprinde și din prevederile exprese ale art. III alin. (2) din Legea nr. 166/2021, potrivit căroră, „În situația în care până la data intrării în vigoare a prezentei legi au fost efectuate plăți în temeiul dispozițiilor art. 7 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2020, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 82/2020, cu modificările ulterioare, sumele acordate nu se recuperează”.

43. Plățile făcute până la intrarea în vigoare a Legii nr. 166/2021 echivalează cu stingerea efectului pe care starea de urgență a continuat să îl producă și după epuizarea ei, stingere care s-a produs sub imperiul Legii nr. 82/2020, astfel încât ele scapă aplicării noului act normativ care nu mai recunoaște beneficiul dreptului în favoarea asistenților sociali care nu sunt angajați ai unor centre rezidențiale și, prin urmare, aceste plăți nu sunt supuse restituirii.

44. Însă, dacă ceea ce s-a plătit până la momentul intrării în vigoare a Legii nr. 166/2021 se consideră valabil achitat, de la acest moment, acest stimulent nu mai poate fi recunoscut și, implicit, achitat asistenților sociali care nu sunt angajați ai unor centre rezidențiale, întrucât se opun prevederile acestui nou act normativ care recunoaște efectul pe care starea de urgență l-a produs și ulterior încetării sale numai în favoarea asistenților sociali angajați ai unor centre rezidențiale care au fost izolați preventiv la locul de muncă pe perioada stării de urgență.

45. Prin urmare, dispozițiile legale în vigoare la data soluționării litigiului sunt cele reglementate de prevederile O.U.G. nr. 43/2020, așa cum au fost modificate prin Legea nr. 166/2021, și acestea își găsesc aplicare în cauzele aflate pe rolul instanțelor, judecata neputând fi întemeiată pe o dispoziție legală inexistentă din punct de vedere juridic, ca urmare a modificării ei prin Legea nr. 166/2021.

46. Se mai arată că, în aplicarea dispozițiilor art. 6 din Codul civil și art. 15 din Constituția României, o consecință firească a principiului neretroactivității legii civile este tocmai aplicarea imediată a legii noi, respectiv asupra situațiilor și efectelor care iau naștere după intrarea ei în vigoare.

47. În sensul celei de-a doua opinii, au fost identificate hotărâri judecătorești definitive ale curților de apel Timișoara, Ploiești și Suceava.

IV. Jurisprudența Curții Constituționale

48. Curtea Constituțională nu s-a pronunțat asupra unor excepții de neconstituționalitate care să vizeze dispozițiile legale ce fac obiectul prezentului recurs în interesul legii.

49. Cu toate acestea, este util a se preciza că instanța constituțională a avut prilejul a se pronunța în soluționarea unor excepții de neconstituționalitate fundamentate pe circumstanțe similare celor din cauzele în care s-a ivit practica judiciară cu a cărei unificare este sesizată Înalta Curte de Casație și Justiție în acest recurs în interesul legii (adoptarea, în cursul procesului, a unei dispoziții legale sau a unui nou act normativ de natură a schimba radical cursul litigiului în raport cu soluția ce se prefigura la data formulării acțiunii, întemeiate pe normele în vigoare la data declanșării litigiului).

50. În acest sens, semnificative (și) pentru dezlegarea problemei de drept din prezentul recurs în interesul legii sunt paragrafele 22—29 și 32 din Decizia nr. 269 din 7 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 513 din 9 iulie 2014, decizie interpretativă, potrivit căroră:

„22. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că obiectul cauzelor în care aceasta a fost ridicată îl reprezintă, astfel cum rezultă din acțiunile introductive, soluționarea cererilor prin care se solicită instanțelor judecătorești să oblige Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor să ia măsurile necesare pentru stabilirea și plata — potrivit titlului VII din Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I,

nr. 653 din 22 iulie 2005 — a despăgubirilor aferente unor imobile a căror restituire în natură nu mai este posibilă, revendicate în baza prevederilor Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945—22 decembrie 1989. Cererile de chemare în judecată au fost introduse anterior intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013.

23. După intrarea în vigoare a legii menționate, instanțele au ridicat din oficiu excepția prematurității cererilor de chemare în judecată, în considerarea faptului că prin dispozițiile art. 34 alin. (1) din aceasta s-au stabilit anumite termene în care Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor [autoritate nou-constituită, care, în virtutea art. 18 alin. (3) din Legea nr. 165/2013, a preluat atribuțiile Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor] poate emite titlurile de compensare prin puncte. Aceste termene sunt de 60 de luni pentru soluționarea dosarelor referitoare la imobilele revendicate în temeiul Legii nr. 10/2001 și de 36 de luni pentru dosarele de fond funciar. Termenele menționate au început să curgă de la data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013 (20 mai 2013), iar instanțele de judecată au apreciat că, înăuntrul acestora, persoanele îndreptățite la măsuri reparatorii nu pot formula acțiuni îndreptate împotriva refuzului fostei Comisii Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor de a soluționa dosarele de despăgubire, refuz dedus din lipsa oricărui răspuns cu privire la emiterea titlului de despăgubire convenit. Este vorba despre acțiunile în contencios administrativ întemeiate pe prevederile art. 20 din titlul VII al Legii nr. 247/2005, care permiteau persoanelor îndreptățite ca, în condițiile inexistenței — în legislația anterioară Legii nr. 165/2013 — a unui termen impus Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor pentru a emite decizia reprezentând titlu de despăgubire, să conteste în instanță refuzul nejustificat al autorității administrative de a soluționa dosarul de stabilire a despăgubirilor convenite.

24. În acest context, Curtea observă că se ridică problema constituționalității prevederilor de lege criticate din perspectiva situației acțiunilor introduse la instanțe înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 165/2013, care erau pendinte la momentul intrării în vigoare a legii, și în care instanțele pun în discuție aplicarea termenelor prevăzute de art. 34 alin. (1) din legea amintită. În ce privește acest tip de cauze, Curtea constată că art. 34 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 este de natură să încalce egalitatea armelor, ca garanție a dreptului la un proces echitabil, în ipoteza în care se interpretează că termenele prevăzute de acesta sunt aplicabile și proceselor aflate pe rolul instanțelor de judecată la data intrării în vigoare a legii.

25. (...) Aplicarea în cauzele aflate pe rolul instanțelor judecătorești a termenelor instituite prin prevederile art. 34 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 are ca efect, în interpretarea dată acestora de instanțele chemate să le aplice, respingerea ca «devenite premature» a acțiunilor introduse de persoanele îndreptățite la obținerea de despăgubiri, fiind anihilate, practic, demersurile judiciare întreprinse de acestea în scopul reconstituirii dreptului de proprietate, consecutiv cu obligarea acestora la parcurgerea procedurii administrative, reglementate în prezent prin dispozițiile aceluiași text de lege. În acest context, Curtea observă că, deși desfășurarea și finalizarea procesului fuseseră prefigurate și anticipate de reclamant, într-un anumit cadru normativ, existent la momentul inițierii acestuia, cursul procesului este alterat ca urmare a intervenirii unei norme noi, care modifică regulile pe care ar fi trebuit să le aibă în vedere instanța în soluționarea acestuia. Or, interpretarea prevederilor art. 34 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 în sensul că ar fi aplicabile și cauzelor pendinte le conferă caracter neconstituțional, întrucât determină modificarea cursului procesului chiar în timpul judecării sale, creând doar pentru una dintre părțile aflate în proces o situație mai favorabilă. Mai mult

decât atât, Curtea observă că regimul mai avantajos, apt să conducă la o soluție favorabilă, profită unei instituții a statului, care este pârâtă într-un proces.

26. Cu privire la influențarea cursului procesului prin edictarea de noi reguli procesuale, inexistente la data declanșării acestuia, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, de exemplu, prin Hotărârea din 7 iunie 2011, pronunțată în Cauza Agrati și alții împotriva Italiei (paragraful 58), că «principiul preeminenței dreptului și noțiunea de proces echitabil consacrate prin art. 6 [din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale] se opun — cu excepția situațiilor când există motive imperioase de interes general — ingerinței puterii legislative în administrarea justiției cu scopul de a influența deznodământul judiciar al unui litigiu». În același sens s-a pronunțat și prin Hotărârea din 9 decembrie 1994, pronunțată în Cauza Rafinăriile grecești Stran și Stratis Andreadis împotriva Greciei, paragraful 49, sau prin Hotărârea din 28 octombrie 1999 pronunțată în Cauza Zielinski și Pradal și Gonzalez și alții împotriva Franței, paragraful 57. În concepția Curții de la Strasbourg, «exigența egalității armelor implică obligația de a oferi fiecăreia dintre părțile unui proces posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație de net dezavantaj în raport cu partea adversă» (Hotărârea din 27 octombrie 1993, pronunțată în Cauza Dombo Beheer B.V. împotriva Olandei, paragraful 33, și Hotărârea din 9 decembrie 1994, pronunțată în Cauza Rafinăriile grecești Stran și Stratis Andreadis împotriva Greciei, paragraful 46).

27. Or, în condițiile în care un nou text de lege devine aplicabil proceselor în curs de desfășurare, riscul apariției unui dezechilibru procesual între părțile din litigiu trebuie înlăturat de instanțele de judecată printr-o interpretare a acestuia în respectul exigențelor impuse de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale prin art. 6 care consacră dreptul la un proces echitabil, în conformitate cu prevederile art. 20 alin. (1) din Constituție, potrivit cărora «Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte».

28. În acest sens, Curtea reține că, pentru a contracara riscul menționat al apariției unui dezechilibru procesual și pentru a conferi, în același timp, eficacitate măsurilor de finalizare a procesului de restituire a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, instanța de contencios administrativ sesizată anterior intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013 va trebui să pronunțe — în acord cu dispozițiile art. 18 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 care precizează soluțiile pe care le poate da instanța — o hotărâre prin care să instituie în sarcina Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor obligația de a verifica existența dreptului de proprietate asupra imobilului revendicat, de a aprecia cu privire la întinderea acestuia și de a evalua despăgubirile cuvenite în cazul în care, după examinarea dosarului, aceasta ajunge la concluzia că solicitantul este titularul dreptului de proprietate, precum și de a emite decizia de compensare în puncte a acestora. Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor va trebui să ducă la îndeplinire obligațiile impuse de instanță în cel mult 30 de zile de la data rămânerii irevocabile a hotărârii, astfel cum prevede art. 24 alin. (1) din Legea nr. 554/2004.

29. Curtea reține, totodată, că, prin constatarea constituționalității prevederilor art. 34 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 în interpretarea dată acestora prin prezenta decizie, se valorifică premisele legale existente pentru soluționarea definitivă, cu celeritate, a cauzelor aflate pe rolul instanțelor de contencios administrativ la data intrării în vigoare a legii. (...)

32. Așadar, în ce privește litigiile aflate deja pe rolul instanțelor la data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, judecătorul cauzei va trebui să urmărească păstrarea echilibrului procesual, care poate fi grav afectat printr-o interpretare neconstituțională a noii reglementări. În jurisprudența sa, Curtea a statuat că rolul său este acela de a stabili dacă prevederile de lege criticate sunt constituționale, dar și dacă interpretările ce se dau acestora respectă exigențele Constituției, astfel că, în măsura în care textului de lege criticat i se poate conferi o interpretare constituțională, Curtea va constata constituționalitatea dispoziției legale în această interpretare și va exclude de la aplicare orice alte interpretări posibile. În acest sens sunt deciziile nr. 223 din 13 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 256 din 18 aprilie 2012, sau nr. 448 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 5 din 7 ianuarie 2014. Ca atare, Curtea va admite excepția de neconstituționalitate și va constata că dispozițiile art. 4 teza a doua din Legea nr. 165/2013 sunt constituționale în măsura în care termenii prevăzuți la art. 34 alin. (1) din aceeași lege nu se aplică și cauzelor în materia restituirii imobilelor preluate abuziv, aflate pe rolul instanțelor la data intrării în vigoare a legii. Argumentul decisiv pentru pronunțarea unei astfel de soluții îl constituie încălcarea dreptului la un proces echitabil prin nesocotirea egalității armelor între părțile aflate în litigiu în cazul în care instanțele ar interpreta art. 34 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 în sensul că noile termene s-ar aplica și litigiilor aflate pe rolul instanțelor la data intrării în vigoare a legii.”

51. În același sens este și raționamentul expus în Decizia Curții Constituționale nr. 88 din 27 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 281 din 16 aprilie 2014, și Decizia nr. 210 din 8 aprilie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 418 din 5 iunie 2014.

V. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

52. Nu au fost identificate decizii relevante pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în mecanismele de unificare a practicii judiciare în legătură cu problema de drept ce face obiectul prezentului recurs în interesul legii.

VI. Opinia Colegiului de conducere al Curții de Apel Suceava

53. Colegiul de conducere al Curții de Apel Suceava a constatat că problema de drept supusă analizei a primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești naționale și a considerat că este necesar să se stabilească un mod unitar de interpretare și aplicare a dispozițiilor legale în discuție printr-o decizie obligatorie.

54. Nu a expus un punct de vedere propriu cu privire la problema de drept, Curtea de Apel Suceava pronunțând hotărâri în sensul ambelor orientări jurisprudențiale.

VII. Opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

55. Prin punctul de vedere formulat în scris, Ministerul Public a considerat că cea de-a doua orientare a practicii judiciare este în litera și spiritul legii, apreciind că dispozițiile art. 7 alin. (5) din O.U.G. nr. 43/2020, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 166/2021, sunt aplicabile cererilor în curs de soluționare la data intrării în vigoare a Legii nr. 166/2021.

56. În acest sens, a arătat că dispozițiile legale în vigoare la data soluționării situațiilor litigioase fiind cele reglementate de prevederile O.U.G. nr. 43/2020, așa cum au fost modificate prin Legea nr. 166/2021, judecata nu poate fi întemeiată pe o dispoziție legală inexistentă din punct de vedere juridic, ca urmare a modificării ei prin Legea nr. 166/2021.

57. Fiind vorba despre norme de drept material, prevederile O.U.G. nr. 43/2020, așa cum au fost modificate prin Legea nr. 166/2021, sunt incidente proceselor în curs de derulare la momentul intrării în vigoare a acestei legi, reclamantii din

situațiile litigioase nemaiputându-se prevala de forma actului normativ în vigoare la data declanșării procesului.

58. Raporturile juridice litigioase aflate pe rolul instanțelor care nu au fost soluționate definitiv anterior intrării în vigoare a Legii nr. 166/2021 reprezintă fapte în desfășurare (*facta pendentia*), urmând a se soluționa conform principiului aplicării imediate a legii civile noi, dat fiind „legea nouă”, respectiv forma legii după data la care Legea nr. 166/2021 a intrat în vigoare.

59. Instanța de judecată este obligată să aplice dispozițiile legale în vigoare la data soluționării cauzei, dat fiind că legea veche nu ultraactivează.

60. Prin urmare, în procesele în care nu s-a pronunțat o hotărâre definitivă, se aplică legea în vigoare de la momentul soluționării lor. În măsura în care raporturile juridice nu sunt pe deplin constituite în momentul intrării în vigoare a noii legi, aceste raporturi se vor putea consolida doar în limitele determinate de legea în forma nouă și nu vor produce decât efectele pe care această lege le îngăduie.

61. Forma nouă a legii este aplicabilă de îndată tuturor situațiilor care se vor constitui, se vor modifica sau se vor stinge după intrarea ei în vigoare, precum și tuturor efectelor produse de situațiile juridice formate după abrogarea sau modificarea legii vechi.

62. Ca urmare, în cazul în care legea ulterioară sau forma ulterioară a legii modifică efectele viitoare sau le exclude, dispoziția din legea ulterioară se aplică și efectelor actului normativ anterior, nerealizate încă sub vechea lege, întrucât ordinea publică trebuie să aibă în esența ei un caracter de unitate și de obligativitate uniformă pentru toți destinatarii normei juridice.

VIII. **Opinia judecătorilor-raportori**

63. Judecătorii-raportori au apreciat că recursul în interesul legii este admisibil, iar cu privire la problema de drept au arătat că dispozițiile Legii nr. 166/2021 nu sunt aplicabile cererilor aflate în curs de soluționare pe rolul instanțelor judecătorești la data intrării în vigoare a acesteia, astfel cum s-a procedat în cadrul primei orientări a practicii judiciare.

IX. **Înalta Curte de Casație și Justiție**

IX.1. **Asupra admisibilității recursului în interesul legii**

64. Verificarea regularității investiției Înaltei Curți de Casație și Justiție impune analizarea condițiilor de admisibilitate a recursului în interesul legii, în conformitate cu dispozițiile art. 515 din Codul de procedură civilă, potrivit cărora: *„Recursul în interesul legii este admisibil numai dacă se face dovada că problemele de drept care formează obiectul judecății au fost soluționate în mod diferit prin hotărâri judecătorești definitive, care se anexează cererii”*, precum și ale art. 514 din același cod, referitoare la obiectul recursului în interesul legii și titularul dreptului de sesizare.

65. Din conținutul normelor procedurale menționate reiese că trebuie îndeplinite următoarele condiții pentru ca recursul în interesul legii să fie admisibil:

— sesizarea să provină de la titularii expres menționați de legiuitor;

— sesizarea să aibă ca obiect o problemă de drept;

— problema de drept să fi fost dezlegată diferit de instanțele judecătorești, prin hotărâri definitive, care să fie anexate sesizării.

66. Din analiza memoriului de recurs în interesul legii, precum și a documentelor anexate rezultă îndeplinirea cerințelor formale de admisibilitate anterior enumerate.

67. Astfel, sesizarea este formulată de Colegiul de conducere al Curții de Apel Suceava, având anexate hotărâri judecătorești definitive prin care a fost tranșată diferit îndreptățirea reclamantilor la stimulentele de risc în cuantum și sfera de aplicare reglementate de O.U.G. nr. 43/2020, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 82/2020, cu modificările și

completările ulterioare, ca urmare a modificării acestui act normativ prin Legea nr. 166/2021, intervenite în cursul proceselor prin care se tindea la sancționarea conduitei omisive a angajatorului sau a subiectului de drept debitor al obligației de plată, de a acorda în mod efectiv aceste stimulente.

68. Este vorba, în mod evident, de o problemă de drept, în sensul art. 515 din Codul de procedură civilă, care a suscitât interpretări și soluții diferite, iar dovada unor astfel de dezlegări divergente, prin hotărâri definitive, s-a făcut potrivit materialului anexat sesizării de recurs în interesul legii.

69. Prin urmare, se constată că recursul în interesul legii este admisibil.

IX.2. **Asupra fondului recursului în interesul legii**

70. Instanța supremă este chemată să se pronunțe, în cadrul procedurii de unificare a practicii judiciare prin recurs în interesul legii, astfel cum se menționează în actul de sesizare reprezentat de Hotărârea nr. 28 din 12 septembrie 2022 a Colegiului de conducere al Curții de Apel Suceava, dacă în litigiile în curs de soluționare prin care personalul indicat în ipoteza art. 7 alin. (5) din O.U.G. nr. 43/2020, în forma aprobată prin Legea nr. 82/2020, solicită recunoașterea și acordarea acestor stimulente este aplicabil art. 7 alin. (5) din același act normativ, în forma rezultată după intrarea în vigoare, în cursul acestor litigii, a Legii nr. 166/2021, prin care a fost diminuat cuantumul stimulentei de risc și a fost restrânsă sfera beneficiarilor acestei norme, sau este aplicabilă forma anterioară a art. 7 alin. (5) din O.U.G. nr. 43/2020, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 82/2020, dispoziție legală în vigoare la data formulării acțiunii.

71. Cu alte cuvinte, problema de drept care a primit o dezlegare diferită din partea instanțelor naționale a fost generată de rezolvarea diferită a unui conflict de legi în timp, având în vedere intervenția repetată a legiuitorului asupra aceleiași norme prin care s-a modificat succesiv domeniul de aplicare a acesteia, atât în privința destinatarilor normei, cât și a condițiilor și cuantumului stimulentei acordate retroactiv pentru o prestație realizată în perioada stării de urgență, în absența unor norme tranzitorii explicite (excepție făcând prevederile art. III din Legea nr. 166/2021, dar care nu acoperă în mod direct situațiile litigioase din cauzele care au fost soluționate în mod neunitar de către instanțe).

72. Astfel, litigiile rezolvate diferit prin hotărârile judecătorești definitive atașate memoriului de recurs în interesul legii vizează opțiunea instanțelor de aplicare fie a normei în vigoare la data declanșării litigiului [art. 7 alin. (5) din O.U.G. nr. 43/2020, în forma aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 82/2020], fie cea de aplicare a normei mai restrictive, intervenite în cursul procesului [art. 7 alin. (5) din O.U.G. nr. 43/2020, în forma modificată prin Legea nr. 166/2021], norma modificatoare schimbând radical soarta litigiului, atât în privința cuantumului acestui stimulent, dar și în privința unora dintre beneficiarii dispoziției legale care nu se mai regăsesc în noua reglementare, prin ipoteză, unii dintre reclamantii unor astfel de cauze.

73. Art. 7 alin. (5) din O.U.G. nr. 43/2020, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 82/2020, avea următorul conținut: *„(5) Se aprobă acordarea unui stimulent de risc în cuantum de 2.500 lei brut, pe lună, pentru personalul din domeniul asistenței sociale și comunitare, indiferent de forma de organizare a furnizorului de servicii sociale, implicat direct în sprijinirea și/sau îngrijirea persoanelor în vârstă, a copiilor, a persoanelor cu dizabilități și a altor grupuri vulnerabile, pe perioada stării de urgență, din fondul de salarii al unității angajatoare, prin transferuri de la bugetul de stat, de la titlul VI «Transferuri între unități ale administrației publice» sau de la alte titluri unde sunt bugetate sume cu această destinație, prin ordonatorul principal de credite, sau din fonduri europene.”*

74. Aceeași normă, după modificarea operată prin Legea nr. 166/2021, are următoarea configurație: „(5) Se aprobă acordarea, o singură dată, a unui stimulent de risc în cuantum de 2.500 lei brut, pentru angajații centrelor rezidențiale de îngrijire și asistență a persoanelor vârstnice, centrelor rezidențiale pentru copii și adulți, cu și fără dizabilități, precum și pentru angajații centrelor rezidențiale destinate altor categorii vulnerabile, ale furnizorilor publici și privați, prevăzute în Nomenclatorul serviciilor sociale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 867/2015 pentru aprobarea Nomenclatorului serviciilor sociale, precum și a regulamentelor-cadru de organizare și funcționare a serviciilor sociale, cu modificările și completările ulterioare, care au fost izolați preventiv la locul de muncă pe perioada stării de urgență. Furnizorii de servicii sociale au obligația de a fi acreditați, iar serviciile sociale din subordinea lor să fie licențiate sau, după caz, să dețină aviz de înființare sau reorganizare ori plan de restructurare avizat.”

75. Starea de urgență a fost instituită în România pentru o perioadă de 30 de zile prin Decretul Președintelui României nr. 195/2020 privind instituirea stării de urgență pe teritoriul României, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 212 din 16 martie 2020, ulterior fiind prelungită cu încă 30 de zile, prin Decretul Președintelui României nr. 240/2020 privind prelungirea stării de urgență pe teritoriul României, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 311 din 14 aprilie 2020.

76. Prin urmare, persoanele care se încadrau în ipoteza normelor citate în precedent erau îndreptățite a beneficia de un stimulent de risc, condițiile de acordare fiind însă diferite în cele două variante succesive ale normei, întrucât dispoziția legală ulterioară a diminuat cuantumul stimulentului, restrângând sfera beneficiarilor, dar și condițiile pentru a se califica pentru acordarea acestuia.

77. În oricare dintre variantele normative expuse, opțiunea legiuitorului pentru acordarea acestui stimulent are loc pentru o prestație efectuată anterior edictării normei. Această precizare este utilă din perspectiva constatării împrejurării că, în cauzele soluționate neunitar, nu se verifică ipoteza unor situații juridice aflate în curs de constituire (*facta pendentia*).

78. Dreptul la stimulentele reglementate prin art. 7 alin. (5) din O.U.G. nr. 43/2020, astfel cum a fost aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 82/2020 (ca de altfel, și după modificarea adusă prin Legea nr. 166/2021), se naște *ex lege*, actul normativ menționat stabilind procedura prin care acest beneficiu urma a fi acordat în mod efectiv destinatarilor acestor stimulente de către stat (cu surse de finanțare variabile în variantele succesive ale acestor acte normative — fonduri europene, iar apoi bugetul de stat), în principiu, de către angajator sau mediat de acesta, de către Agenția Națională de Plăți și Inspecție Socială.

79. În consecință, se poate aprecia că acest beneficiu nu are caracter remuneratoriu, ci constituie o recompensă legală ce a fost acordată de legiuitor în considerarea unei activități deja finalizate, desfășurate de anumite categorii sociale, în condițiile dificile impuse de restrângerile și limitările de drepturi specifice stării de urgență.

80. Fiind un drept de creanță, acesta se putea stinge prin plată (potrivit procedurii stabilite de lege) ori prin apelul la forța de constrângere a statului pentru realizarea lui, respectiv prin investirea instanțelor judecătorești competente în vederea obținerii unui titlu executoriu împotriva debitorului și realizarea pe cale silită a acestui drept subiectiv.

81. Atunci când se tinde la realizarea acestui drept în justiție, ca urmare a refuzului de executare voluntară a plății, prin cererea de chemare în judecată formulată de destinatarul normei se stabilește cadrul procesual, inclusiv sub aspectul cauzei juridice a acțiunii și, implicit, limitele în care este ținută a se pronunța instanța investită cu soluționarea pricinii.

82. Modificarea în timpul procesului a prevederilor art. 7 alin. (5) din O.U.G. nr. 43/2020 prin Legea nr. 166/2021 (act normativ mai restrictiv), prin care stimulentul pentru risc a fost reconfigurat atât sub aspectul cuantumului său, cât și al beneficiarilor și condițiilor de acordare, a generat pentru instanțele de judecată problema de drept a alegerii variantei normative incidente în soluționarea litigiului.

83. Înalta Curte de Casație și Justiție constată că, pentru dezlegarea acestei probleme de drept, instanțele erau ținute a se raporta la normele care reglementează aplicarea legii civile în timp (art. 6 din Codul civil), la dispozițiile procedurale ce interesează chestiunea cauzei juridice a cererii de chemare în judecată, dar și la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în aplicarea art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în special, cea aferentă noțiunii autonome de „procedură echitabilă”; totodată, un important reper de orientare a raționamentului putea fi identificat în jurisprudența Curții Constituționale, în special, cea conturată prin deciziile interpretative menționate la paragrafele 50 și 51 din prezenta decizie.

84. Astfel, sub un prim aspect, trebuie constatat că prevederile art. 6 alin. (1), (2), (5) și (6) din Codul civil stabilesc regulile generale de aplicare în timp a legii civile:

„(1) *Legea civilă este aplicabilă cât timp este în vigoare. Aceasta nu are putere retroactivă.*

(2) *Actele și faptele juridice încheiate ori, după caz, săvârșite sau produse înainte de intrarea în vigoare a legii noi nu pot genera alte efecte juridice decât cele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii sau, după caz, a săvârșirii ori producerii lor.*”

„(5) *Dispozițiile legii noi se aplică tuturor actelor și faptelor încheiate sau, după caz, produse ori săvârșite după intrarea sa în vigoare, precum și situațiilor juridice născute după intrarea sa în vigoare.*

(6) *Dispozițiile legii noi sunt de asemenea aplicabile și efectelor viitoare ale situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acesteia, derivate din starea și capacitatea persoanelor, din căsătorie, filiație, adopție și obligația legală de întreținere, din raporturile de proprietate, inclusiv regimul general al bunurilor, și din raporturile de vecinătate, dacă aceste situații juridice subzistă după intrarea în vigoare a legii noi.*”

85. Pornind de la aceste norme de aplicare a legii civile în timp, se poate constata că prestația din perioada stării de urgență este o situație juridică epuizată (*facta preaterita*), însă, refuzul acordării stimulentului de risc poate fi sancționat în justiție în temeiul normei în vigoare la data promovării cererii introductive în instanță, întrucât aceasta constituie cauza cererii de chemare în judecată (*causa debendi*), opțiunea reclamantului de a formula cererea în instanță, urmată de înregistrarea ei, fiind *factul juridic relevant* pentru soluționarea conflictului de legi în timp.

86. În contextul litigiilor care au generat practica judiciară neunitară, din perspectiva art. 6 alin. (2) din Codul civil, formularea cererii de chemare în judecată reprezintă unui fapt juridic *lato sensu*, iar această împrejurare servește la stabilirea legii aplicabile pentru soluționarea raportului juridic litigios (pronunțarea asupra cererii prin aplicarea normelor de drept material în vigoare la data înregistrării acțiunii); totodată, această constatare, unită cu observarea domeniului de aplicare a prevederilor art. 6 alin. (5) și (6) din Codul civil sau a cazurilor referitoare la aplicabilitatea legii noi, constituie premise importante în determinarea legii aplicabile pentru soluționarea litigiilor în care modificarea cauzei juridice a cererii de chemare în judecată a intervenit, prin voința legiuitorului, moment care se situează în cursul unui proces inițiat în perioada de activitate a legii vechi.

87. Din perspectivă procesuală, se poate constata că determinarea elementelor cererii de chemare în judecată — părți, obiect și cauză — reprezintă obligații procesuale ce revin titularului unei cereri contencioase, indiferent de forma de

manifestare a acțiunii civile — cerere de chemare în judecată, cereri de intervenție voluntară sau forțată, exercitarea căilor de atac etc.

88. În plus, formularea cererii de chemare în judecată, pe lângă celelalte efecte, determină cadrul procesual în care se va desfășura judecata din punctul de vedere al părților (reclamant și pârât), al obiectului cererii (pretenția concretă) și al cauzei (situația de fapt calificată juridic), elementele cererii de chemare în judecată fiind enunțate de prevederile art. 194 din Codul de procedură civilă.

89. Indicarea cauzei juridice a cererii de chemare în judecată ține de manifestarea principiului disponibilității părților în procesul civil. Este unanim acceptat că acest principiu nu are caracter absolut, iar existența principiului rolului activ al judecătorului în aflarea adevărului (ce trebuie exercitat în condițiile stabilite de art. 22 din Codul de procedură civilă) este o constatare în acest sens. Dispoziția procedurală evocată conține atât norme imperative, cât și norme dispozitive ce au menirea de a armoniza aceste două reguli fundamentale ale procesului civil, punându-le într-un just echilibru.

90. Astfel, art. 22 alin. (1), (2), (4) și (5) din Codul de procedură civilă stabilesc următoarele:

„(1) *Judecătorul soluționează litigiul conform regulilor de drept care îi sunt aplicabile.*

(2) *Judecătorul are îndatorirea să stăruie, prin toate mijloacele legale, pentru a preveni orice greșeală privind aflarea adevărului în cauză, pe baza stabilirii faptelor și prin aplicarea corectă a legii, în scopul pronunțării unei hotărâri temeinice și legale. În acest scop, cu privire la situația de fapt și motivarea în drept pe care părțile le invocă, judecătorul este în drept să le ceară să prezinte explicații, oral sau în scris, să pună în dezbaterea acestora orice împrejurări de fapt sau de drept, chiar dacă nu sunt menționate în cerere sau în întâmpinare, să dispună administrarea probelor pe care le consideră necesare, precum și alte măsuri prevăzute de lege, chiar dacă părțile se împotrivesc. (...)*

(4) *Judecătorul dă sau restabilește calificarea juridică a actelor și faptelor deduse judecății, chiar dacă părțile le-au dat o altă denumire. În acest caz, judecătorul este obligat să pună în discuția părților calificarea juridică exactă.*

(5) *Cu toate acestea, judecătorul nu poate schimba denumirea sau temeiul juridic în cazul în care părțile, în virtutea unui acord expres privind drepturi de care, potrivit legii, pot dispune, au stabilit calificarea juridică și motivele de drept asupra cărora au înțeles să limiteze dezbaterile, dacă astfel nu se încalcă drepturile sau interesele legitime ale altora.”*

91. În aceste condiții, intervenirea unei modificări legislative în cursul soluționării unui litigiu cu privire la o normă invocată de părți sau stabilită de instanță ca fiind cea aplicabilă pentru dezlegarea raportului juridic litigios [ca urmare a calificării cererii, în condițiile art. 22 alin. (4) din Codul de procedură civilă] reprezintă o chestiune de drept ce trebuie dezbătută în contradictoriu în proces, întrucât privește obligația instanței de a soluționa litigiul conform regulilor de drept care îi sunt aplicabile, potrivit art. 22 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

92. Identificarea regulilor de drept material incidente, pe lângă aspectul ținând de o corectă calificare juridică dată pretenției deduse judecății, poate presupune și identificarea variantei aplicabile în speță a unei dispoziții legale modificate în timpul procesului sau, altfel spus, soluționarea unui conflict de legi în timp, în temeiul prevederilor art. 6 din Codul civil.

93. Din acest punct de vedere, este de precizat că în dreptul pozitiv nu se poate identifica o normă legală care să statueze pentru o situație tranzitorie de această natură, în sensul că instanța are obligația de a soluționa cauza pe baza normelor în vigoare la data pronunțării soluției, obligațiile judecătorului, sub acest aspect, fiind acelea de respectare și de asigurare a

respectării normelor imperative de aplicare în timp a legii civile, dar și a exigențelor art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, inserate, de altfel, și în cuprinsul Codului de procedură civilă (art. 6).

94. Atare regulă — determinarea normei de drept substanțial incidente prin aplicarea filtrului legal stabilit de art. 6 din Codul civil ce constituie dreptul comun în materie — este operantă pentru cazul în care legea nouă însăși nu conține dispoziții tranzitorii proprii prin care să regleze conflictul de legi în timp, caz în care acestea ar fi aplicabile prioritar, potrivit principiului *specialia generalibus derogant*.

95. Or, Legea nr. 166/2021 a intervenit asupra conținutului prevederilor art. 7 alin. (5) din O.U.G. nr. 43/2020 și nu cuprinde dispoziții tranzitorii pentru ipoteza cererilor aflate în curs de soluționare pe rolul instanțelor judecătorești la data modificării legislative; așa fiind, în acest context, a apărut necesitatea raportării la regulile de drept comun de aplicare a legii civile în timp pentru stabilirea normei aplicabile.

96. Dispozițiile tranzitorii din art. III al Legii nr. 166/2021 privesc doar:

a) la alin. (1) al acestei norme — chestiunea acordării diferenței de quantum între stimulentele de risc prevăzute de art. 7 alin. (5) din O.U.G. nr. 43/2020, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 82/2020, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu cele aduse prin Legea nr. 166/2021 (2.500 lei, o singură dată, pentru cele două luni de stare de urgență), și cel reglementat de O.U.G. nr. 82/2020 (care era o sumă fixă, în quantum de 1.150 lei ce se acorda, de asemenea, o singură dată pentru întreaga durată a stării de urgență); și

b) la alin. (2) al aceleiași norme — opțiunea legiuitorului de a nu se recupera sumele acordate de la persoanele care, până la intrarea în vigoare a Legii nr. 166/2021, deja au încasat stimulentele de risc în temeiul dispozițiilor art. 7 din O.U.G. nr. 43/2020, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 82/2020, cu modificările și completările ulterioare (2.500 lei lunar, pentru cele două luni ale stării de urgență, comparativ cu 2.500 lei, o singură dată, dar și cu restrângerea sferei beneficiarilor, precum și cu modificarea condițiilor de acordare — izolare la locul de muncă pe durata stării de urgență, în varianta legii ulterioare).

97. Deși nu vizează în mod direct problema de drept ce interesează prezentul recurs în interesul legii, din aceste dispoziții tranzitorii se poate decela intenția legiuitorului de a prezerva [în cazul art. III alin. (2) din Legea nr. 166/2021] și, după caz, de a asigura [pentru ipoteza de la alin. (1) din art. III al aceleiași act normativ] aplicarea dispoziției legale mai favorabile destinatarilor normelor succesive referitoare la acordarea stimulentele de risc.

98. Dintr-o altă perspectivă, se cuvine a fi menționat că determinarea dispozițiilor de drept material aplicabile este supusă aceluiași reguli de determinare, independent de momentul la care modificarea normei aplicabile a intervenit — în cursul soluționării cauzei — în primă instanță sau în etapa apelului.

99. În calea devolutivă de atac, interdicția modificării cauzei juridice a cererii de chemare în judecată invocate la prima instanță este stabilită în mod expres prin prevederile art. 478 alin. (3) din Codul de procedură civilă; această normă vizează în primul rând conduita procesuală a părților și constituie o veritabilă limită a principiului disponibilității.

100. Pe de altă parte, nu trebuie omisă că instanța de apel, ca și prima instanță, este obligată la respectarea principiilor fundamentale ale procesului civil înscrise în titlul preliminar al Codului de procedură civilă, fiind ținută, la rândul său, de aplicarea în mod corespunzător, pentru etapa procesuală a apelului, a dispozițiilor art. 22 din Codul de procedură civilă.

101. Ca atare, intervenirea, în cursul soluționării litigiului în apel, a unei modificări legislative a normei de drept material ce a constituit cauza cererii de chemare în judecată reprezintă o chestiune de drept care ar trebui supusă dezbaterii părților în temeiul art. 22 alin. (2) din Codul de procedură civilă, prin mijlocirea art. 479 alin. (1) teza finală din același cod — motivele de ordine publică pot fi invocate și din oficiu; or, intrarea în vigoare a unei legi noi, de regulă, de imediată aplicare potrivit art. 6 alin. (1) din Codul civil (atunci când nu cuprinde norme intrinseci prin care se amână intrarea în vigoare a legii — *vacantio legis*), reprezintă un motiv de ordine publică și ar avea aptitudinea teoretică de a fi supusă dezbaterii părților cu această valență.

102. Cu toate acestea, dacă modificarea legislativă vizează chiar norma care reprezintă cauza juridică a cererii de chemare în judecată, se constată că dispozițiile art. 478 alin. (3) din Codul de procedură civilă stabilesc în mod imperativ că în apel nu poate fi schimbată cauza cererii de chemare în judecată, așa încât s-ar putea concluziona că această dispoziție procedurală ar fi suficientă prin ea însăși să conducă la constatarea împrejurării că invocarea acestui motiv de ordine publică nu ar putea primi eficiență într-un astfel de litigiu.

103. Însă, pentru consolidarea acestei concluzii, este necesar a se observa și incidența altor norme de procedură aplicabile, deopotrivă, în apel, sens în care ar trebui să se distingă după cum norma modificatoare (legea nouă) este favorabilă sau defavorabilă titularului cererii de apel (cu alte cuvinte, de natură a schimba soarta procesului), întrucât instanța de apel este ținută (și) de respectarea regulii prevăzute de art. 481 din Codul de procedură civilă a neînrautățirii situației apelantului în propria sa cale de atac — *non reformatio in pejus*. Este însă de precizat că de la această regulă legea permite două excepții: i) ipoteza în care apelantul consimte în mod expres la a i se crea o situație mai rea decât aceea din hotărârea atacată; și ii) cazurile anume prevăzute de lege (de exemplu, art. 432 din Codul de procedură civilă — admiterea excepției autorității de lucru judecat sau atunci când legea nouă prevede în mod expres că este aplicabilă și cererilor aflate în curs de soluționare pe rolul instanțelor judecătorești, pentru situațiile în care legiuitorul justifică motive imperioase de ordin general).

104. Alta este însă ipoteza în care o lege nouă (sau o altă dispoziție legală) este invocată în calea de atac în apărare sau pentru înlăturarea unor apărări, doctrina menționând în mod constant aceste situații în care invocarea unei legi noi în apel este permisă.

105. În sfârșit, un ultim argument pentru a se statua în sensul inaplicabilității unei legi noi sau a unei modificări legislative intervenite în cursul procesului și care este de natură a face inutilă continuarea procedurii pentru reclamant decurge și din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului dezvoltată în aplicarea dispozițiilor art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, sens în care pot fi evocate cazuri în care instanța europeană a constatat încălcarea dreptului părților la un proces echitabil: o lege care a intervenit decisiv pentru a orienta în favoarea statului rezultatul iminent al procedurii (Hotărârea din 28 octombrie 1999, pronunțată în Cauza *Zielinski și Pradal și Gonzales și alții împotriva Franței*, paragraful 59); o decizie a instanței superioare bazate, chiar și în subsidiar, pe o lege adoptată în cursul procedurii, care a influențat rezultatul litigiului (Hotărârea din 7 noiembrie 2000, pronunțată în Cauza *Anagnostopoulos și alții împotriva Greciei*, paragrafele 20 și 21); recurgerea de către stat la o lege retroactivă cu efecte asupra soluției judiciare care trebuia dată unui proces în curs în care statul era parte, fără a demonstra că această lege răspundea unor motive imperative de interes general (Hotărârea din 7 iunie 2011, pronunțată în Cauza *Agrati și alții împotriva Italiei*, paragraful 58); în acest

cadru, Curtea a subliniat, printre altele, că motivațiile financiare nu puteau permite legiuitorului, în sine, să se substituie instanțelor pentru a soluționa un litigiu (Hotărârea din 24 iunie 2014, pronunțată în Cauza *Azienda Agricola Silverfunghi S.a.s și alții împotriva Italiei*, paragrafele 76 și 88—89) etc.

106. În astfel de cauze, Curtea Europeană a Drepturilor Omului analizează riscurile asociate utilizării unei legi retroactive care are efectul de a influența rezultatul juridic al unui litigiu în care statul este parte, în special atunci când efectul este de a face ca procesul să nu poată fi câștigat. De asemenea, instanța europeană a decis în mod constant că trebuie examinate îndeaproape motivele avansate de stat pentru a justifica astfel de măsuri (Hotărârea din 23 octombrie 1997, pronunțată în Cauza *National & Provincial Building Society, Leeds Permanent Building Society și Yorkshire Building Society împotriva Regatului Unit al Marii Britanii*, paragraful 112).

107. Cu toate acestea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că nu îi este interzis, în principiu, puterii legislative să reglementeze, în materie civilă, prin noi dispoziții cu întindere retroactivă, drepturi care să decurgă din legile în vigoare; cu toate acestea, art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale se opune ingerinței legiuitorului în administrarea justiției pentru a influența rezultatul juridic al unei proceduri pendinte în care autoritățile publice sunt părți — cu excepția unor motive imperioase de ordin general (Hotărârea din 28 octombrie 1999, pronunțată în Cauza *Zielinski și Pradal și Gonzales și alții împotriva Franței*, paragraful 57) sau „intervenției legislative (...) pentru a orienta în favoarea statului rezultatul iminent din instanță” (Hotărârea din 9 decembrie 1994, pronunțată în Cauza *Rafinările grecești Stran și Stratis Andreadis împotriva Greciei*, paragraful 46 și 50); în concepția Curții de la Strasbourg, „exigența egalității armelor implică obligația de a oferi fiecăreia dintre părțile unui proces posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație de net dezavantaj în raport cu partea adversă” (Hotărârea din 27 octombrie 1993, pronunțată în Cauza *Dombo Beheer B.V. împotriva Olandei*, paragraful 33).

108. Astfel, consultând expunerea de motive a Legii nr. 166/2021 (chiar în absența unei dispoziții exprese în conținutul ei cu privire la aplicabilitatea acesteia și cauzelor aflate în curs de judecată), se poate constata că inițiatorii nu au susținut „motive imperioase de ordin general” de natură a justifica intervenția legislativă asupra art. 7 alin. (5) din O.U.G. nr. 43/2020, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 82/2020, principala justificare a măsurii legislative fiind aceea că: „Pentru a respecta principiul utilizat și în cazul domeniului sanitar, pentru acordarea stimulentei de risc, dar și pentru a se asigura acordarea acestui drept, corespunzător și unitar la nivelul tuturor furnizorilor de servicii sociale, publice și privați, prevederile nou incluse în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2020 este necesar a fi ajustate.”

109. Este util a fi precizat că este deja stabilit de Curtea Europeană a Drepturilor Omului că jurisprudența anterior evocată se extinde și asupra litigiilor în care statul nu este parte, dar denaturează în mod nejustificat procesul în calitate sa de legiuitor (Hotărârea din 12 iunie 2007, pronunțată în Cauza *Ducret împotriva Franței*, paragrafele 33—42). Dimpotrivă, principiile consacrate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, în cauzele care privesc ingerința puterii legislative în administrarea justiției cu scopul de a influența rezultatul litigiilor în curs de desfășurare, nu sunt aplicabile cazurilor de control *a posteriori* de constituționalitate a unei legi de către Curtea Constituțională, dispoziție ce constituia temeiul legal al cererii în justiție a reclamantilor și care astfel a fost „anulată” pe calea controlului de constituționalitate (Hotărârea din 4 septembrie 2021, pronunțată în Cauza *Nastaca Dolca împotriva României*, paragraful 20).

110. Pentru toate aceste considerente, în temeiul prevederilor art. 517 din Codul de procedură civilă, se va admite recursul în interesul legii, urmând a se stabili că dispozițiile Legii nr. 166/2021 nu sunt aplicabile cererilor aflate în curs de soluționare pe rolul instanțelor judecătorești la data intrării în vigoare a acesteia, astfel cum s-a procedat în cadrul primei orientări a practicii judiciare.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Suceava și, în consecință, stabilește că: Dispozițiile art. 7 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2020 pentru aprobarea unor măsuri de sprijin decontate din fonduri europene, ca urmare a răspândirii coronavirusului COVID-19, pe perioada stării de urgență, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 82/2020, cu modificările și completările ulterioare, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 166/2021 privind modificarea și completarea art. 7 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2020 pentru aprobarea unor măsuri de sprijin decontate din fonduri europene, ca urmare a răspândirii coronavirusului COVID-19, pe perioada stării de urgență, nu sunt aplicabile cererilor aflate în curs de soluționare pe rolul instanțelor judecătorești la data intrării în vigoare a Legii nr. 166/2021.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 14 noiembrie 2022.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

CORINA-ALINA CORBU

Magistrat-asistent,
Mihaela Lorena Repana

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro
Adresa Centrului pentru relații cu publicul este: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.
Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78, e-mail: concursurifp@ramo.ro, convocariaga@ramo.ro
Pentru publicări, încărcați actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro/brp/>

